वृत्तंशिष्टाचारः ॥ १२ ॥ भिंदंतिवृत्तं तेषुप्रत्यक्षानुमानाचारेषु ॥ १३ ॥ अतृप्यंतः नित्यंसोत्कंठाः आगमजन्याः बुद्धयोयेषांतेएवपरंश्रेष्ठंप्रमाणमित्यन्वयः ॥ १४ ॥ १५ ॥ नेति वृत्तंप्रत्यक्षदृष्टंशीलं आचारःशौचादिः कारणंवेदः त्रयंमिलित्वाएकोधर्मः सधर्मःसाधनीयइत्यर्थः स्वाध्यायकर्मवेदरक्षार्थमाचारांतर्गतमेवज्ञेयं ॥ १६ ॥ १७ ॥ वेदइति प्रमाणभूतात्प्रेमैयधर्मैरपित्रिभिर्भावितव्यं ॥ १८ ॥ कथमेको

अधर्मोधर्मरूपेणतृणैःकूपइवावृतः ॥ ततस्तैर्भिद्यतेवृत्तंशृणुचैवयुधिष्ठिर ॥ १२ ॥ अवृत्तायेतुभिंदंतिश्रुतित्यागपरायणाः ॥ धर्मविद्वेषिणोमंदाइत्युक्तस्तेषुसंशयः ॥ १३ ॥ अतृप्यंतस्तुसाधूनांयएवागमबुद्धयः ॥ परमित्येवसंतुष्टास्तानुपास्वचपृच्छच ॥ १४ ॥ कामार्थौपृष्ठतःकृत्वालोभमोहानुसारिणौ ॥ धर्मइत्येवसंबुद्धस्तानुपास्वचपृच्छच ॥ १५ ॥ नतेषांभिद्यतेवृत्तंयज्ञाःस्वाध्यायकर्मच ॥ आचारःकारणंचैवधर्मश्चैकस्त्रयंपुनः ॥ १६ ॥ युधिष्ठिरउवाच पुनरेवहिमेबुद्धिःसंशयेपरिमुह्यति ॥ अपारेमार्गमाणस्यपरंतीरमपश्यतः ॥ १७ ॥ वेदःप्रत्यक्षमाचारःप्रमाणंतत्त्रयंयदि ॥ पृथक्कंलभ्यतेचैषांधर्मश्चैकस्त्रयंकथं ॥ १८ ॥ भीष्मउवाच धर्मस्यक्रियमाणस्यबलवद्भिर्दुरात्मभिः ॥ यद्येवंमन्यसेराजंस्त्रिधाधर्मविचारणा ॥ १९ ॥ एकएवेतिजानीहित्रिधाधर्मस्यदर्शनं ॥ पृथक्केचनमेबुद्धिस्त्रयाणामपिवैतथा ॥ २० ॥ उक्तोमार्गस्त्रयाणांचतत्तथैवसमाचर ॥ जिज्ञासानतुकर्तव्याधर्मस्यपरितर्कणात् ॥ २१ ॥ सदैवभरतश्रेष्ठमातेभूदत्रसंशयः ॥ अंधोजडइवाशंकीयद्ब्रवीमितदाचर ॥ २२ ॥ अहिंसासत्यमक्रोधोदानमेतच्चतुष्टयं ॥ अजातशत्रोसेवस्वधर्मएषसनातनः ॥ २३ ॥ ब्राह्मणेषुचवृत्तिर्यापितृपैतामहोचिता ॥ तामन्वेहिमहाबाहोधर्मस्यैतेहिदेशिकाः ॥ २४ ॥ प्रमाणमप्रमाणंवैयःकुर्याद्बुधोजनः ॥ नसप्रमाणतामर्होविवादजननोहिसः ॥ २५ ॥ ब्राह्मणानेवसेवस्वसत्कृत्यबहुमन्यच ॥ एतेष्वेवत्विमेलोकाःकृत्स्नाइतिनिबोधतान् ॥ २६ ॥ युधिष्ठिरउवाच येचधर्ममसूयंतेयेचैनंपर्युपासते ॥ ब्रवीतुमेभवानेतत्कृतेगच्छंतितादृशाः ॥ २७ ॥ भीष्मउवाच रजसातमसाचैवसमवस्तीर्णचेतसः ॥ नरकंप्रतिपद्यंतेधर्मविद्वेषिणोजनाः ॥ २८ ॥ येतुधर्ममहाराजसततंपर्युपासते ॥ सत्यार्जवपराःसंतस्तेवैस्वर्गभुजोनराः ॥ २९ ॥

धर्मस्त्रितयप्रतिपाद्यइत्याशंक्याह धर्मस्येति हेराजन्यद्येवंधर्मत्रयंमन्यसेतन्नेतिशेषःकिंतुक्रियमाणस्यैकस्यैवधर्मस्यत्रिधात्रिप्रकाराविचारणा एकएवप्रमाणत्रयसंवादेनपरीक्षणीयइत्यर्थः ॥ १९ ॥ त्रिधेत्यस्यव्याख्यानं एकएवेति त्रयाणांप्रमाणानांपृथक्केप्रत्येकंस्वातंत्र्येणधर्मप्रतिपादकत्वेममबुद्धिर्नच ॥ २० ॥ उक्तइति प्रत्यक्षस्यातींद्रियेधर्मेप्रमाणाभावात् आचारस्यचप्रध्वंसितत्वात् त्रयाणांप्रमाणानांमध्येपरिशेषात्यउक्तोवेदेसएवमार्गः नतुपरितर्कणात्धर्मस्यविचारःकर्तव्यइत्यर्थः ॥ २१ ॥ अत्रवेदे अशंकीशंकाशून्यः ॥ २२ ॥ २३ ॥ २४ ॥ २५ ॥ २६ ॥ २७ ॥ २८ ॥ २९ ॥

Digitized by Google